

neobhodno potrebuo, da se te hude šibe, katera je v nekaterih krajih in v vročih poletjih zelo navadna, obvarujemo. Pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!

Polnež,

na Štajerskem „punež“ imenovan, je vino, s katerim se drugi sodi polnijo, kar se vina s časom v njih posuši. Ta polnež mora biti, če le mogoče, iste dobrote, katere je zapoljeno vino. Nikdar bi polnež ne smel slabejše sorte vino biti. Če kdo nima potrebnega in pripravnega polneža, je najbolje toliko kamčikov kremenastih v sod spustiti, da vino do pilke stopi. Se ve da se more skrbno gledati na to, da so kamčki čisti kremen. Apneni kamni ali tudi drugi bi vino pokvarili.

Dopisi.

Iz Ptujkega polja. (Zmešnjave pri zidanju novih šol.) Sedanja šola pri sv. Marku niže Ptuja je z ozirom na število otrok vsa pretesna; — to sprevidi vsak pameten človek, ki ondotne razmere pozna. Zato pa je tamošnji krajni šolski svet že pred 2 letoma tudi sklenil sedanje šolsko poslopje primerno povečati, čemur so vsi župani radi pritrčili. Po nasvetu sl. okrajnega šolskega sveta izdelal je Ptujski inženir g. J. Dolazi načrt za povečano šolo, in sestavil tudi proračun stroškov; za kar si je računil bornih (!?) 196 gld. Na prošnjo krajnega šolskega sveta je sicer 96 gld. v korist nove šole velikodušno spregledal, ali pri vsem tem je bila šola na papirji vendar še tako osoljena, da bi bili ljudje prav lahko vso veselje do zidanja zgubili. Tudi povečanje stare šole je v proračunu vse previsoko nastavljeno; kajti 10.824 gld. 57 kr. v sedanjih slabih časih ni mala reč. Ali Markovčani se niso dali ustrašiti, ampak so vsled nasveta sl. okrajnega šolskega sveta, ki je obljubil iz Štajerske hranilnice priskrbeti zdatno podporo, sprejeli dragi načrt in visoki proračun, misleči, da se z družinimi močmi da vse doognati. Vse to se je vršilo že po zimi od l. 1879 do l. 1880; in zdaj proti koncu l. 1881 še je vse tako, kakor je bilo takrat, izvzemši cele kupe ukazov. Kaj je temu uzrok? Od vsega časa sem bi se bilo lahko že mnogo storilo in brez dvoma bi se vkljub slabim časom bilo tudi storilo, ko bi ne bile nepričakovane ovire vmes prišle, in sicer od take strani, od ktere bi se jih bilo najmanjše nadejati. Le prevdarite! Slavni okrajni šolski svet v Ptuiju je načrt nove šole s proračunom, podpisanim od vseh županov Markovske fare odobril, je zaradi tega več sej sklical, je krajnemu šolskemu svetu pri sv. Marku dne 5. marca, 7. junija in 20. avgusta t. l. pod kaznijo zaukazal z zidanjem šole kmalu pričeti, a kako? ker slavni okrajni šolski svet načrta s proračunom vred, ki ga že od l.

februarja l. 1880 v Ptuiju ima, nazaj ne pošlje. Menda je še tudi on, kakor Markovčani, sprevidel, da je načrt vsled njegovih novih ukazov postal celo nepotreben. Kajti med tem, ko se je Markovskemu krajnemu šolskemu svetu od okrajnega šol. sveta zaporedoma zaukazovalo, šolo s 4 razredi, toliko vsaj jih ima omenjeni načrt, zidati, je začel ravno tisti okrajni šolski svet Stojusko občino z nekim ukazom sl. deželnega šolskega sveta, ki je od l. 1874 med prašnatimi spisi v kanceliji pozabljen ležal, begati in jej ukazovati, da mora lastno šolo v Stojncih imeti. Sprva so hoteli Meretinci k fari sv. Marjete, Stojnci pa k sv. Marku. Pa kaj je gospodom mar za fare, zato so dne 2. maja 1881 merili daljavo od sv. Marka do Stojnc in od Stojnc do sv. Marjete, so pisali protokole in imeli precej živahno sejo, kajti Meretinci in Stojnci od nove šole niso hoteli ničesar vedeti. Toda vkljub vsem ugovorom se je Stojuski občini od okrajnega šolskega sveta dne 20. maja 1881 naznanilo, da je slavni deželni šolski svet z odlokom od dne 9. maja l. 1881 št. 2699 Meretince pri šoli sv. Marjete pustil, Stojncem pa zaukazal, da morajo lastno šolo imeti, ker so od sv. Marka preveč oddaljeni. In da se stroškov ne bi preveč zbal, njim je obljubil iz Štajerske hranilnice 800 gld. podpore. Ali z 800 gld. se nova šola ne postavi; ljudstvo pa, ki mora precej sveta z lukom prevoziti, preden za deco potrební denar vkup spravi, je preubogo in tako že čez in čez zadolženo, kako bi zamoglo zdatno pomagati? Ponuja se občini sicer neka zidana hiša za 4500 gld., ali pri takem znesku je objubljenih 8 stotakov le mala pomoč. Vrh tega bi vsa hiša, kakor je komisija dne 7. oktobra t. l. sama sprevidela, morala biti povišana in precej predelana. Kde je potem še znotranja oprava? In če se vkljub vsem ugovorom v Stojncih vendarle šola ustanovi, je pri sv. Marku 4 razredna odveč, prvotni načrt s proračunom zastonj, dozdanji stroški za badav; treba bo novega načrta in še novih stroškov, kar vse zakrivila višja šolska gospoda s svojimi naglimi ukazi. Sicer pa v Stojncih lastne šole treba ni, ker imajo k sv. Marku lepo, uglajeno okrajno cesto in najdalji le eno uro hoda. Dokler pa Stojnske šolske stvari ne bodo dognane, ne moreje Markovčani ničesar začeti. Vprašamo zdaj še le: Kdo je kriv, da se potrebno zidanje zavleče? To naj razsodijo čitatelji sami.

Iz Gradca. (Obravnave v deželnem zboru.) Deželni zbor je imel letos za vsem 16 sej, ter se je končal 8. oktobra. Izmed obravnav in sklepov navajamo le bolj zanimive, dasiravno sedanja večina deželnega zbora za Slovence zanimiva biti ne more. Kdor pozna liberalce, ta tako ve, da ne morejo kaj dobrega v obče, najmanj pa za Slovence storiti. Razun onih stvari, o katerih smo zadnjič poročali, hočemo še sledeče omeniti: Vsled vladinega predloga o domovinski

pravici se je sklenilo, da ima znanprej vsakdo domovinsko pravico v tisti srenji, v kateri je deset let zaporedoma živel, ter ni kake večje sodnijske kazni prestati imel. Do zdaj pa so morali rojstni kraji take ljudi na starost preživiti, kateri so svoje moči v mestih ali tovarnah porabljali. Ko se je o deželnem proračunu govorilo, sta poslanca Kukovec in Žolgar na marsiktere napake opozarjala. Kukovec je grajal ono policijsko nadzorovanje učiteljev za odmerjevanje petletnih doklad, kar se njihovega političnega ali narodnega mnenja tiče. Žolgar pa je omenjal nevarnost, ktera preti slovenskemu šolstvu po nemškem „Schulvereinu“ v moralnem oziru za posamezne učitelje, kakor tudi v oziru na dober uspeh ljudske šole. Nava- jal je več nepotrebnih stroškov v deželnih pisarnah, grajal dosedanje okorno in predrago uredbo za navadne tožbe, po koji se stroški med 80 do 100 gl. naberejo, če toži kak advokat, zakoniti pišač ali pa zasebnik za kak znesek od 5—20 goldinarjev. Pri takih tožbenih razmerah bo ljudstvo v kratkih letih po postavni poti večinoma popolnem obožalo. Nadalje je odsvetoval, oni staroslavni „grad“ v Gradci graškemu mestu podariti, ter zahteval, naj bi graško mesto saj nekaj stroškov za olepšavo tega „gradu“ trpelo. Ali liberalci so pri vsem tem „grad“ podarili Gračanom. V zatirovanje trtne uši se je 9000 gl. odločilo, če še bo potreba in dokler država teh stroškov ne prevzame. Deželna doklada bo za prihodnje leto za dva odstotka manjša, kakor do zdaj, od vžitnine pa ostane doklada 10%, kakor je bila že lansko leto. Vladin predlog o dvojni upravi so liberalci odbili, konservativni in slovenski poslanci pa so predlagali, naj bi se vse odpravilo, kar je deželni samoupravi nasprotno. Za daljo popravo Murskega obrežja se je dovolilo 30.000 gold., za stavbo mosta čez Dravo pri Ormožu 6000 gold. in za napravo ceste od železniške postaje pri Slovenski Bistrici čez Ložniško dolino do vasi Pečke 10.000 gold. Zarad Slatine se imajo sklicati zvedenci, ki bodo nasvetovali, kaj je za povzdigo tega kopališča potrebno; kar se pa tiče železnice od Polčan čez Slatino, ima deželni odbor potrebne reči pretresavati in v prihodnjem zasedenji deželnega zbora primerne predloge staviti.

Iz Ptujca. (Ogenj.) Pretekli četrtek vnel se je ogenj na Hajdini, ter je posestniku St. vpepelil hram in vso obširno gospodarstveno poslopje z vsemi shrambami in zalogami. Revez bil je sicer zavarovan, pa le za nekaj malega. Govori se, da je ogenj bil zatorjen po deci. Gospodarji! shranjujte si žveplenke skrbneje, pa bode mnogo manje škode in javkanja. Da ogenj ni dalje segnol, ta zasluga gre v prvi vrsti ptujskemu gasilnemu društvu, ki se je v kratkem skupilo in v priličnem broji, bilo je okolo 30 mož, prihitelo v Hajdino: na dalje pa tudi Hajdinčanom samim, ki so omenjene gasilco dragovoljno in zdatno

podpirali. Pri takih prilikah se navadno mnogo ljudstva skupi, pa največji del pride le samo zijat, nekteri še celo z namero, če bi se morti dalo kaj ukrasti, pomagačev in braniteljev pa se malo najde; to je sramota. Nekteri so še denedenešnji mnenja, da gasilno društvo vleče prav mastno plačo; temu nije taka; plače ne dobivajo nikake, še orodje morajo si deloma sami nakupovati in marsikteri vsled gasenja zbolí ali se kaj poškodí, če druga ne, vsaj oblačilo, koje si tudi vsak za svoje denarje spraviti mora. Zatoraj hvala in poštenje vsakemu, komur gre, in nikdor njim ne more zameriti, če si včasih tudi gasijo osušeno grlo in se v svojih uniformah občudavati dajo; to nikomur nič ne škodí!

Od sv. Pavla v Savinskej dolini. (Izseljenje v Ameriko.) Naj naznani „Gospodar“, da se je 23. oktobra t. l. iz naše fare pet rodbin, t. j. 21 oseb v južno Ameriko, v cesarstvo „Brazilijo“ preselilo. Med temi je eden mož 76 let, ena žena 63 let stara; otrok imajo seboj vsake starosti, od 1 do 13 leta. Akoravno se jim je od vseh strani pravilo, kako žalostna poročila pošiljajo izseljenci iz teh krajev nazaj, da bi radi zopet v Evropo se podali, če bi le denarjev za pot imeli, se vendar, zapeljani od brezvestnih agentov, niso dali prepričati. Nekteri od teh imajo le denarjev za vožnjo tje, kaj pa potem? Dostavek uredništva! žal in strah nas je za te Slovence! Sicer pa bode treba na to reč bolje paziti slovenskemu časništvu. Izseljevanje iz Evrope ni nič novega, a treba je reč urediti, da ljudje ne bodo zapeljevani in da slovanstvo zgube ne trpi.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Sedaj uže skoro Slovenci ne smemo nikamor resnice pisati, kako se nam hudo godi; ker dotične liste v nevarnost spravimo, da jih konfiscirajo. V tej reči moramo slovenske državne poslance štajerske, kranjske in goriške prositi, da se za nas potegnejo v državnem zboru. Zlasti huda se nam godi za- stran šolstva, 130.000 nas je in plačujemo zvesto svoje dače in dajemo pošteno svoje sinove k vo- jakom, a slovenske šole nimamo nobene; naša deca niti slovenskih črk ne pozna in še katekizma čitati ne more. Reven nevednež ali kosmat laž- njivec ali nesramen hinavec je, kdor pri nas ne vidi in ne priznava, da se naše narodne pravice vkljub § 19. osnovnih pravic z nogami teptajo. — Snega so nam due 16. oktobra debelo nasipali iz oblačnega neba, v par dnevih je v nižavah zo- pet preminol in toraj škoda ni prevelika. Poljskih mišij se prikazuje toliko, da je res strah in groza in grdo vse razrovajo po njivah in travnikih. — V Terbiži je se 60letni fjakar Jožef Fohn obesil, njegov brat pa letos o binškoših jednako smrt storil. — Vsa Koroška šteje samo 4 živinozdravnike, kar je premalo. V št. Mohoru bila je čudna ži- vinska razstava: katero živinče je imelo največji

trebuh, temu je se priznala premija, na druge lastnosti se ni gledalo toliko!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dnes 27. oktobra zvečer ob 8. uri se pripeljata italijanski kralj Umberto in kraljica Margarita nad Pontebo, Beljak, Celovec, Judenburg, Bruck itd. v Dunaj obiskovat našega cesarja in ponujat italijansko prijateljstvo in zvezo, na katero pri nas le nemški liberalci in magjarski politikarji verujejo, vsi drugi smo neverni Tomaži. — Naslednik baronu Hajmerlu na minister-skem stolu zunanjih naših zadev bode baje ogerski grof Kalnoki, sedaj cesarjev poslanik pri ruskem carji; mož je 49 let star in konservativec. — Naš štajerski c. k. namestnik baron Kübeck pride baje na Tirolsko, tamošnji namestnik Witman pa na Moravsko, ker ume česki. Štajerci pa baje dobimo ministra barona Konrada, katerega naša večina v državnem zboru ne bode trpela več. — Deželni zbori dokončali so vsi delovanje, večidel veliko mirneje, kakor je po razsajanji nemških liberalcev bilo pričakovati; le pri sklepu so skušali žaliti vlado na Kranjskem liberalni zagrizenec baron Abfaltrern, na Českem kneza Schönburg in Auersperg in v Spodnji Avstriji nemški jud Kuranda. Čudno je to da imajo ondi, kder liberalci gospodarijo dežele največjih doklad na grunti davek: na Štajerskem 36%, na Koroškem 43%, velika Galicija shaja s 27%. Znamenito je tudi, da Saleburški deželni zbor jednako koroškemu, kranjskemu in tržaškemu prosi vlado, naj Rudolfovo železnico podaljša do Trsta in zveže z Gizelino železnico. Česki zbor je postavil sprejel, po katerem se v vsakem okraji priredi posojilnica. — Uradnike na Slovenskem je nekaj iznemiril zaukaz ministra dr. Pražaka, da se imajo pri sodnijah sprejemati slovenske vloge in slovenski reševati ter protokoli s slovenskimi strankami slovenski zapisovati. Gospoda se vsaj tako lahko prepriča, da so dnevi nemško-liberalnega gospodstva pri kraju. — Ogerski davkeplačilci so predlanskim in lani 80 milijonov goldinarjev dolžni ostali. V sosednem Medjimurji dobijo novo magjarsko dačo, namreč: užitnino na meso in vino, katero ljudje doma jedo in pijejo. Poslanec ali ablegat Urvary pa jim ne bode nič kaj pomagal iz sile. Hrvatje čutijo čedalje boljše pritisk magjarske vlade; zato se širi bojazen za neodvisnost po vsej deželi, tem bolje, ker je tiskovna svoboda huje zadušena, kakor pri nas.

Vnanje države Iz Vratislava izgnani knez-škof Fürster je v našem Slezkem umrl. Dasiravno priljubljen pri nemškem cesarjeviči in cesarici, vendar nemški cesar ni dovolil, da bi mrtvega škofa v Vratislav slovesno prenesli in pokopali. Še le ko so katoličani prosili Bismarka, bilo je to dovoljeno. Bismark je toraj boljši in več, kakor cesar. Sicer pa smrt tudi pri starem cesarji

na dveri trka, kajti ove dni raznesla se je govorica, da je umrl, pa še ni bilo res. — O potovanji ruskega carja, da se snide z našim cesarjem, je zopet vse tiho. — Rumunski oficirji merijo in narisavajo vse prelaza in soteske, ki peljajo iz Rumunije čez in skozi Karpatsko gorovje v Erdeljsko in Ogersko. — Srbskega kneza hočejo pri bližnji skupščini proglasiti za kralja; turški sultan ga baje namerava prvi priznati in sploh iz jeze do Avstrije podpirati. — Grki zasedli so vse turške dežele jim odkazane in odpuščajo vojake domov; turški sultan pa zbira svoje okolo Soluna, ker se boji, da nebi tje prišla avstrijska armada. — Italijani čejo mahoma biti nam prijatelji in zavezniki in razpuščajo „irredentovske“ družbe, ki so nameravale Avstriji vzeti Trst in južno Tirolsko. Zoper sv. očeta pa razsajajo huje, kakor poprej. Pravijo, da je treba papeža prognati iz Italije, kakor je bil iztiran neapolitanski kralj. — V Parizi bil je očiten shod atejistov, t. j. bogatajilcev. Strašno so govorili zoper Boga, krščanstvo, duhovnike in sv. cerkev. Gambetta jih podpira in ta človek utegne v kratkem postati minister. V Tuneskem je palo do sedaj 900 vojakov in 15.000 jih je zbolelo. Sedaj marširajo Francozi v Kajruan, glavno skrivališče Arabov. — Španjolci nameravajo Pireneje, plavine, predreti za novo železnico na Francosko. — Angleški minister Gladstone prebiva na gradu Howarden, varovan od množine policajev, ker se boji razkačenih Ircev. Irska liga je v oklici Ircem nasvetovala, da najemniki ne smejo grajščakom nobene najemščine plačevati, dokler bodo angleški ministri irske poslance zaprte puščali v jetiščih. Iz Egipta so Angleži in Francozi svoje ladije pozvali nazaj in egiptovski vice-kralj se je turškega sultana trdneje oklenol. V Arabiji pa baje snujejo neodvisno državo od Turčije.

Za poduk in kratek čas.

Kula Ali paše Čengić-a.

II. Dne 1. septembra na angeljsko nedeljo meševal sem prvokrat, odkar sem Brod zapustil, v katoliški bosauski cerkvi Sarajevski. Tri leta že niso peli zvonovi pri tej cerkvici, še le s prihodom naše armade so se tudi tem trem zvonceem bronasti jeziki odvezali, da odslej svobodno pojô čast božjo, svobodno vabijo vernike k svetej službi in jim svobodno pevajo mrtvaško slovo. Ko sem ob šestih zjutra došel v cerkvico, bilo je že kakih deset Bošnjakov in Bošnjakinj pričujočih. Pa predno se opravi in k altarju pristopim, bili so prostori že skoro polni pobožnikov, ki so med celim opravilom klečali ter se prav spodbudljivo vedli. Pri poglavitnih mešnih delih so se do tal priklanjali in molili z razpetimi rokami. Med mešo so pristopile k svetemu obhajilu 4 usmiljene sestre,